

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

Τῷ Ἐλλογιματάτῳ κυρίῳ Θεοδώρῳ Πενολίδῃ, Ἐπικούρῳ Καθηγητῇ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τέκνῳ τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐν Κυρίῳ ἀγαπητῷ, χάριν καί εἰρήνην παρὰ Θεοῦ.

Ἡ γέννησις τῆς φιλοσοφίας εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἦτο μία πνευματικὴ ἔκρηξις, ἡ ὁποία ἀπεδείχθη καθοριστικὴ διὰ τὴν πορείαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ. Πράγματι, ἡ φιλοσοφία εἶναι τὸ πολυτιμότεον δῶρον τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος εἰς τὸν ἄνθρωπον, κτῆμα ἑσαεὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Δέν νοεῖται καί σήμερον πεπαιδευμένος ἄνθρωπος ἄμοιρος φιλοσοφικῆς παιδείας, ἡ ὁποία προϋποθέτει καὶ ἔμπερικλείει πάντοτε γνῶσιν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ.

Πιστεύομεν ὅτι ἡ γνῶσις αὕτη εἶναι στοιχεῖον τῆς ταυτότητος ἰδιαίτερος τοῦ θεολόγου. Ἡ ἀναγέννησις τῶν Πατερικῶν Σπουδῶν καὶ ἡ ἐπιστροφή εἰς τοὺς Πατέρας συναρτᾶται μὲ τὴν στροφήν εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφικῆς παραδόσεως. Καί ἡ σύγχρονος θεολογία, ὡς «θεολογία ἐν διαλόγῳ», ὀφείλει νὰ εὐρίσκεται ἐν διαλόγῳ καὶ μὲ τὴν φιλοσοφίαν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ στόμα τοῦ πνεύματος κάθε ἐποχῆς. Ὁ διάλογος μὲ τὴν φιλοσοφίαν προϋποθέτει ὅμως στοιχειώδη γνῶσιν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφίας.

Ἡ ἀπόδοσις εἰς τὴν σύγχρονον ἑλληνικὴν γλῶσσαν τῆς «Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας», τοῦ πρώτου τόμου τοῦ Ἐγχειριδίου Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας τοῦ ἀειμνήστου Βασιλείου Ἀντωνιάδου, Καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας καὶ Θεολογίας ἐν τῇ τροφῷ Ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1890 ἕως καὶ τοῦ 1926 καὶ ἡ τύποις ἔκδοσις τῆς ἀποτελεῖ καίριον ἐπίτευγμα καὶ σπουδαῖον ἐκδοτικόν γεγονός. Ἐπειδὴ ὁ συγγραφεὺς ἀφήνει τοὺς φιλοσόφους νὰ ὁμιλοῦν οἱ ἴδιοι, ποιῶν «δαψιλῆ χρῆσιν τῶν αὐτολεξεί παραθέσεων», ἔθεωρήθη ὀρθόν ἀπὸ τοὺς ὑπευθύνους νὰ γίνῃ πρωτότυπος ἀπόδοσις εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὅλων τῶν σχετικῶν ἀποσπασμάτων. Τοῦτο καθιστᾶ τὸ ἀνά χειρας ἔργον εὐχρηστον καὶ πρώτης τάξεως βοήθημα διὰ τὸν σύγχρονον φίλον τῆς ἀρχαίας σοφίας.

Ἡ μνημειώδης Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία τοῦ Βασιλείου Ἀντωνιάδου ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τὸ 1909 ἐν Ἀθήναις, ἐνῶ ὁ δευτέρος τόμος τοῦ Ἐγχειριδίου (Ἡ Μέση Φιλοσοφία) ἐτυπώθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ 1929 καὶ ὁ τρίτος τόμος (Ἡ Νεωτέρα Φιλοσοφία. Ἀπὸ Βάκωνος μέχρι Καντίου συμπεριλαμβανομένου) ἐπίσης ἐν τῇ Πόλει τὸ 1930.

Ἡμεῖς εἶχομεν τὴν τύχην νὰ διδαχθῶμεν καὶ νὰ μελετήσωμεν τὴν τρίτομον ἱστορίαν τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Βασιλείου Ἀντωνιάδου εἰς τὸν Λόφον

τῆς Ἑλπίδος, εἰς τὰ ἔδρανα τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης. Τὴν ἱστορίαν τῆς Φιλοσοφίας ἐδίδασκε τότε μέ ἐνθουσιασμόν ὁ Σχολάρχης, ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως κυρός Μάξιμος Ρεπανέλλης. Πολλά ἀπεκομίσαμεν ἐπίσης ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Βασιλείου Ἀντωνιάδου «Ἐγχειρίδιον Φιλοσοφικῆς καὶ κατὰ Χριστὸν Ἠθικῆς» καὶ «Ἱερὰ Ἑρμηνευτικὴ», τὰ ὅποια ἐχρησιμοποιοῦντο ἐν τῇ Σχολῇ ἡμῶν ὡς διδακτικὰ βοηθήματα.

Ὁ ἀκάματος Βασίλειος Ἀντωνιάδης, ἐπιφανῆς γόνος τῆς ἀγιοτόκου Καππαδοκίας, προσέφερε μέ τό διδακτικόν του ἔργον καὶ τὴν ἀξιόλογον θεολογικὴν καὶ φιλοσοφικὴν συγγραφικὴν του παραγωγὴν πολλὰ καὶ πολὺτιμα εἰς τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Δηκόνησεν εὐόρκως τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον καὶ τὴν Ἱεράν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης ἐπὶ πολλὰς δεκαετίας, συνεχίζων τὴν παράδοσιν τῶν μεγάλων διδασκάλων τοῦ Γένους. Ὁ Βασίλειος Ἀντωνιάδης ἐνσαρκώνει καὶ συμβολίζει ὅσα ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία προσέφευρεν εἰς τό Γένος τῶν Ὁρθοδόξων καὶ ὑπενθυμίζει διατί ἡ ἐπαναλειτουργία τῆς Χαλκίτιδος Σχολῆς ἀποτελεῖ ἀδήριτον ἀνάγκην.

Κατακλείοντες τό προλογικόν τοῦτο σημείωμα συγχαίρομεν ὑμᾶς ὡς καὶ τὸν συνεργάτην ὑμῶν κ. Γεώργιον Δαρδιώτην διὰ τό ἐξαιρετόν ἀνά χειρὰς πόνημα, καρπὸν ἐπιπόνου τριετοῦς συστηματικῆς ἐργασίας, εὐχόμενοι ἡ Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία τοῦ ἰδιοφυοῦς Βασιλείου Ἀντωνιάδου, εἰς τὴν νέαν αὐτῆς γλωσσικὴν μορφήν, νά τύχη τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως, νά εὕρη πολλοὺς φιλομαθεῖς ἀναγνώστας καὶ νά βοηθήσῃ τοὺς νέους νά ἀνακαλύψουν τὴν ἀξίαν τοῦ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ, ὁ ὅποιος ἀναφέρεται, ὡς γράφει ὁ Βασίλειος Ἀντωνιάδης, εἰς «τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ βίου καὶ τῆς ὑπάρξεως», καὶ νά κατανοήσουν τὴν ἀνεξάντλητον ἐπικαιρότητα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφίας.

βθ' Σεπτεμβρίου ιε'
Ἐπισημοῦς ἀρχιεπίσκοπος Ἱεροσολύμων
Ἰωάννης Β' Πατριάρχης Ἱεροσολύμων
Ἰωάννης Β' Πατριάρχης Ἱεροσολύμων